

Čestný občan Zvolena,
armádny generál Josef ŠNEJDÁREK (1875 - 1945)
Pozoruhodné fakty a pozoruhodné príbehy

Zvolenom zabudnutý generál

V apríli 2005 uplynulo 130 rokov od narodenia legendárneho generála, ktorý oslobodil Zvolen, Josefa Šnejdárka. V máji tohto roku uplynulo zase 60 rokov od jeho smrti.

Pred deviatimi rokmi tomuto mužovi, ktorý je čestným občanom Zvolena, vzdávali poctu pri jeho hrobe v rodných Napajedlách v Českej republike najvyšší francúzski a českí dôstojníci a armádny hudobný zbor z Francúzska. Práve vtedy totiž previezli pozostatky generála a jeho manželky z ďalekej Casablanky domov. Rok predtým, pri oslavách 120. výročia jeho narodenia poslal slávnostnému zhromaždeniu spomienkový list aj primátor Košíc, neskorší prezident Slovenskej republiky Rudolf Schuster. Tento významný

vojenský veliteľ je však v meste, ktoré mu kedysi udelilo čestné občianstvo, zabudnutý, akoby v duchu totalitných tradícií, počas ktorých sa vyše štyridsať rokov nemohlo spomínať ani jeho meno. V neďalekom Badíne pri Banskej Bystrici z rovnakých dôvodov zlikvidovali aj pomník, ktorý bol pamiatkou na víťazstvo nad maďarskou boľševickou armádou iba necelý rok po vzniku mladej Československej republiky. Práve generál Šnejdárka velil vojsku, ktoré 13. júna 1919 porazilo Maďarov v bitke o Zvolen.

Spomienkový list

Vážené slávnostné zhromaždenie!

Pri príležitosti osláv na pamiatku 120. výročia narodenia a 50. výročia úmrtia armádneho generála Josefa Šnejdárka pozdravujem účastníkov tohto podujatia, najmä príbuzných generála Šnejdárka. Som rád, že pamiatka naňho žije. Veď stopy jeho činnosti sa zachovali takmer v celej Európe. My, na Slovensku, spomíname okrem iného na jeho spoluprácu s Milanom Rastislavom Štefánikom. V Košiciach sa v myšliach vraciame hlavne do rokov 1925 až 1932, kedy pôsobil v našom meste a vybudoval v ňom Krajské vojenské veliteľstvo. Človek žije, kým naňho nezabudnú potomkovia a ľudia v miestach, kde po sebe zanechal trvalé hodnoty. Verím, že i toto slávnostné stretnutie prispeje k uchovaniu spomienky na armádneho generála Josefa Šnejdárka.

Ing. Rudolf Schuster, primátor mesta Košice 31. 3. 1995

Pochoduj, alebo zomri!

Útla knižka s týmto názvom je úchvatným dielom z pamätí generála Josefa Šnejdárka zachycujúcim Cudzineckú légii na prelome 19. a 20. storočia, I. svetovú vojnu a vznik Československa. Josef Šnejdárka, ktorý začínal v kadetskej škole v Rakúsko-Uhorsku, neskôr po odchode do Francúzska sa dal k cudzineckej légii a ako francúzsky občan a dôstojník velil vojakom v zákopoch I. svetovej vojny (3-krát citovaný pre chrabrosť v rozkaze francúzskej armády). Organizoval československé legionárske jednotky vo Francúzsku, hnal poľské vojsko z Těšína, maďarskú armádu zo Slovenska a stal sa generálom. Na svojom konte mal odslužených 43 rokov v uniforme, 17 vojenských ťažení, 40 zranení a získal 20 vyznamenaní. Jeho osobitné zážitky a spomienky na pobyt v Afrike i boje v Európe a vzťahy medzi vojakmi Cudzineckej légie - to všetko sa dá nájsť v knižke Pochoduj, alebo zomri! Kniha sa číta veľmi ľahko a zaujme nielen štýlom písania, ale aj samotnými príbehmi. Ukážky z tejto knihy veľmi dobre vypovedajú o osobe Josefa Šnejdárka a vybraté sú tie, ktoré sa viažu k Slovensku a predovšetkým k mestu Zvolen.

(Čítajte na stranách II. a III.)

Niekdajší pomník pri Badíne pripomínajúci víťazstvo čs. vojsk nad maďarskou armádou.

Z pohľadnice z 2. polovice 30. rokov minulého storočia. Na pomníku sú v štvorcoch na kríži názvy plukov a praporov, ktoré v tejto lokalite bojovali (navrchu je útvar z Písku, pod ním z Plzne, naľavo z Jindřichovho Hradca, na opačnej strane z Benešova a dole je z Brna. Najnižší nápis sa nedá prečítať). Pod krížom bol nápis - Pamiatke bojovníkov za oslobodenie Slovenska 1919. Pomník bol odhalený 27. októbra 1935. Návrh pomníka vypracoval prof. Antonín Hrdlička (Štátna priemyselná škola strojnícka), zhotovila ho firma Horn (Umelecké sochárstvo Banská Bystrica). Pomník bol poškodený v období Slovenského štátu, odstránený potom v dobe komunistickej totality. Zachovala sa tam iba časť oplotenia a dva veľké smreký.

Foto: Štátny archív v Banskej Bystrici.

Nekompromisný, ale aj ľudský veliteľ.

Ako sa ujal veliacej funkcie v boji proti Maďarom

ŤAŽKÉ ZAČIATKY

Pre vojsko je pomerne ľahké bojovať, ak má dobré zbrane a topánky, ak má dostatok nábojov a plný žalúdok.

Nič z toho náš vojak roku 1919 nemal. Napriek tomu sa osvedčil. Tým väčšia je jeho zásluha.

Druhá československá divízia, ktorej velenie som na Slovensku prevzal dňa 5. júna 1919, bola v plnom ústupe.

Zobral som narýchlo všetko vojenské, čo sa kde dalo a ukázalo v poliach a lesoch, údoliach a horách a dal som hneď rozkaz k útoku.

Demoralizované šarže som degradoval.

Hovorí sa, že som do zbabelcov strieľal.

Tým som čiastočne zastavil ústup.

Dňa 9. júna som začal všeobecný útok, ktorý sa začal dobytím Banskej Štiavnice v tle nepriateľa 10. júna. (Tento skvelý útok viedol neskorší generál Ing. Silvestr Bláha.)

Potom nasledovala rana za ranou. Dňa 12. júna som dobyl sústredeným útokom z dvoch strán Hronskú Breznicu, na druhý deň taktiež sústredeným útokom Zvolene a zahnal som Maďarov smerom na Lučenec.

Pretože sa však pod prudkou ofenzívou bolševikov príliš nedarilo susednej VII. divízii pri Levcích, previedol som v priebehu 24 hodín celú svoju divíziu na Levice a zastavil som nepriateľa na čiare Sv. Benedikt – Levice.

Ako dvíhal morálku

POKOJ VELITEL'SKÝ

(Z rozprávania o generálovi Šnejdárkovi)

Šnejdárkovi vôbec nefajčil – to vie každý, ale tabatierku má.

To viem zasa ja a má v nej nejaké obrázky, fotografie, alebo čo. Ale určite žiadne cigarety.

Raz si predsa však zafajčil. Bol som pri tom. Bolo to za bolševického vpádu na Slovensko. V zákopoch prednej línie bol nejaký "šum" – no, ako by som to povedal: veľký nedostatok bojachtivosti. To sa niekedy stáva, bohvie ako taká panička vznikne.

Zrazu sa prihnal Šnejdárkovi. Francúzska flinta v ruke. Poobzeral sa po nás, možno tiež začul nejakú poznámku, pretože on nás videl skôr ako my jeho.

Šnejdárkovi sa rozhladol po nás, skrčencoch – bolševici veľa strieľali.

Potom povedal: Kto mi dá cigaretu?

Dostal ju, vyhupol sa na hore zákop, zapálil si ju a vyfajčil. V palbe.

Nedopalok zahodil, zoskočil späť do zákopu.

Asi nás už nespoznal. Každý ležal za svojou brezou a strieľal, ako by bol platený od kusa. Potom bol útok. Mali s nami prácu, aby nás zastavili.

To hej, Šnejdárkovi!

Ako využil spravodajskú hru a leť správou o posilnení armády

KEĎ NEBOLO ZÁLOH

Ako som povedal: Mienil som útočiť na Maďarov v smere Levice od severu. Schüler, Alsasan, francúzsky generál, mal útočiť zo západu. Kto velil bolševikom neviem, nikdy som sa o ňom nič nedozvedel. Tvrdilo sa, že to bol Béla Kun.

Početné stavy boli slabé, musel som dať do línie všetko, čo som mal, a záloh vtedy nebolo. Zlé. Keby sa to nepriateľ dozvedel, ešte horšie.

Zavolať som teda jedného dôstojníka svojho štábu a povedal som mu toto:

"Pôjdeš do Žiliny, a zo Žiliny smerom ku Košiciam. Vezmeš so sebou asi sto vojakov v plátených uniformách. Títo vojaci si načieria tváre a ruky, a na hlavu si uviažu biele šatky na spôsob turbánu. Šatky nemusia byť zasa až tak biele.

Vojaci na každej železničnej stanici vystúpia a budú chodiť po peróne a hovoriť budú hlasno po senegalsky."

Dôstojník mi hlásil, že nemá vojakov, ktorí veďia hovoriť po senegalsky.

Povedal som mu: To nevadí. Budú niečo brblôšiť a v každej vete bude zrozumiteľné len slovo Senegal.

Počítal som s tým, že maďarskí špióni sa tohoto slovíčka chytia. Vedel som, že každý špión prehádza, aby dostal väčšiu odmenu. Keď uvidí sto "Senegalcov", bude hlásiť, že ich bolo tisíc, a keď bolševici majú len na troch staniaciach vyzvedáčov, dozvedia sa v Pešti o troch tisícoch.

Môj dôstojník vykonal rozkaz veľmi svedomito. Moja spravodajská služba mi potom hlásila, že už za 48 hodín v Pešti "vedeli", že mi Franchet d'Esperey, vrchný veliteľ spojeneckej armády na Balkáne, poslal cez Rumunsko ako zálohu dva pluky Senegalcov.

Moji "Senegalci", väčšinou chlapci z Prahy-Vršovíc, to vtedy robili dobre.

Povešť o Senegalcoch sa rozšírila ešte ďalej. Z Pešti zasa späť na front.

Prišli sme na to takto: keď sme obklúčili pri Hrone oddiel bolševikov tak, že sa museli vzdať, začali skákať do rieky i neplavci.

Vyťahali sme ich von a ja som im povedal: "Prečo to robíte? Môžete byť predsa radi, že sa dostanete do zajatia poriadnej armády."

Nato mi povedali: "Bojíme sa. Pretože veliteľom Čechov je Neger, ludožrút."

Ako obrátil mladého buriča na správneho vojaka

ZAUCHO NA PRAVOM MIESTE

To bolo tak:

V júli 1919 som bol ubytovaný vo Zvolene, v dome u Wittmannovcov. Krátko po polnoci prichádza ku mne vojenský prokurátor s niekoľkými dôstojníkmi a Hašlerom, slávnym spevákom. Hašlera, ako som už povedal, k nám poslal starostlivý minister národnej obrany, aby – ako ke-

II.

dysi jeho slávny grécky kolega Tyrtaios – hrdinskými spevmi povzbudzoval bojovníkov k hrdinským činom.

Hašlera som v ten deň stratil z dohľadu predpoldným, pri príležitosti vojenskej prehliadky a bol som zvedavý, čo mi prichádza povedať. Prišiel orodovať.

Prokurátor mi totiž niesol k podpisu rozsudok smrti nad vojakom pre podnecovanie k vzbure.

Prokurátor kladie papier s ortielom pred mňa a podáva mi namočené pero. Pýtam sa ho: "Aký starý je ten váš vzbúrenec?"

"Má osemnásť rokov," odpovedá prokurátor.

"A čo urobil?" pýtam sa ďalej.

"Je to bolševik a poburuje svojimi rečami vojsko k vzbure."

Ja na to: "Mladík, ktorý má osemnásť rokov, je skoro ešte dieťa. Nemôže byť nebezpečným bolševikom sám o sebe. A vojsko, ktoré by sa dalo podnietiť k vzbúreniu rečami osemnásťročného dieťaťa, nie je vojskom. Myslím, že najsprávnejšie by bolo dať mu pár poza uši."

A tak sa aj stalo.

Po nejakom čase mi hlásili, že z nebezpečného bolševika sa stal taký dobrý vojak, že mohol byť povýšený na dôstojníka.

Ďakovný list, ktorý som dostal od jeho matky, som si odložil.

O zajatcoch zavretých v kine vo Zvolene

PREDPISY A CHOLERA

Keď som prenasledoval bolševikov smerom na Lučenec, získala moja divízia mnoho zajatcov.

Kráčal som jedného rána mestom Zvolen a vidím pred kinom množstvo žien a deti, ako podávajú oknami chlieb a pokrmy ľuďom, ktorí boli dnu v kine. Pred kinom bola žandárska stráž so žandárskym dôstojníkom.

Volám na dôstojníka a pýtam sa ho, čo to je. Hovorí mi: "Máme tu v kine zavretých štyristo bolševických zajatcov." – "A tie ženy a deti vonku?" – "To sú ich ženy a deti, ktoré priniesli jedlo."

Vchádzam do kina. Bol tam neznesiteľný zápach a úplne skazený vzduch. Muži stáli a sedeli pri stenách aj uprostred sály, kde len mohli. Miestnosť bola zašpinená, znečistená aj výkalmi, pretože záchodu nebolo. Povedal som si: "Za 48 hodín mám vo Zvolene cholera." Vstúpil som dnu, zdvihol som ruku a vyzíadal ticho. Potom som sa pýtal: "Odkiaľ ste všetci?"

"Všetci sme z tunajšej továrne. Keď bolševici boli zahnaní z mesta, vzali nás násilím so sebou. Keď sme sa vracali z Lučenca späť do Zvolena, pochytili nás v lesoch československí vojaci a dopravili sem.. Naše ženy a deti nám nosia jedlo."

Počas pôsobenia v Tunisku s arabským fezom na hlave.

III.

Obraciam sa k žandárskemu dôstojníkovi a pýtam sa ho: "Prečo ich tu držíte zatvorených?" – "Musíme s nimi spísať protokoly," znela odpoveď.

Ja na to k tým zajatcom: "Ak vás pustím na slobodu, sľubujete mi, že nikto neutečie a že sa doštaví vždy, keď bude treba k výsluchu?" – "Sľubujeme!"

"Tak marš von! Vonku už na vás čakajú vaše ženy."

Žandári boli zdesení týmto neprotokolárnym postupom, ale mne išlo skôr o to, aby som nedostal do vojska cholery, ako o to, aby som sa staral o nejaký papierový predpis.

Rád si spomínam na pohľad, ktorý poskytol sprievod chudákov zajatcov: ženy si viedli svojich mužov, milienky svojich šuhajov, otcovia niesli, hoci boli zoslabnutí, svoje deti na ramenách.

Napriek tomu, že predpisy utrpeli pohromu, republika sa nezrútila a pri výsluchu nechýbal ani jeden zajatec.

Zdravotný stav mesta a vojska ostal dobrý a z mojich štyristo takzvaných bolševikov sa stali zasa takí dobrí občania, ako predtým.

O pamätníku na mieste havárie a smrti M. R. Štefánika

BRATISLAVA

Roku 1921 som sa vrátil na Slovensko ako veliteľ bratislavskej divízie. Prišiel som práve včas: bývalý cisár Karol urobil svoj puč a ja som strážil Dunaj po celý čas, čo tá vec trvala. Bol som totiž ustanovený veliteľom "dunajského frontu".

Raz mi oznámili z Prahy, že o tri dni príde do Bratislavy knieža Lanza di Scala, taliansky minister kolónií, aby mi odovzdal Rád talianskej koruny, ktorým ma vyznamenal taliansky kráľ a cisár Habesa.

Hneď mi napadlo, že knieža, syn národa, ktorý si ctí hrdinov svojich aj cudzích, bude chcieť navštíviť miesto, kde sa zrútil náš hrdina generál Štefánik, a kde našiel smrť on i príslušníci talian-

Text pod touto dobovou snímokou informuje: Francúzsky plukovník českého pôvodu Josef Šnejdárka (stojaci vpravo) ako veliteľ 2. divízie Československej armády v júni 1919 pri bojoch na Slovensku. Fotograf ho zachytil pod vrchom Kalvária v Banskej Štiavnici.

skej armády, ktorí ho sprevádzali.

Zavolať som veliteľa bratislavského ženijného pluku a šli sme na miesto, kde pred dvomi rokmi došlo k historickej katastrofe. Miesto sme museli hľadať peknú chvíľu, pretože aj skromný kríž, ktorý ho označoval, bol už preč.

Keď sme s pomocou obyvateľov, pracujúcich tam v okolí, miesto spoľahlivo zistili, povedal som veliteľovi ženistov: "Priateľu, dávam ti rozkaz, aby do 48 hodín stál na tomto mieste malý pomník s vytesanými menami generála Štefánika a padlých Talianov. Tento pomník musí vyzeráť tak, ako by tu stál už dva roky. Zoženieš starý blok kameňa a zariadiš všetko potrebné. Všetko čo potrebuješ dostaneš, ale pomník tu do 48 hodín musí byť."

Neuplynulo ani štyridsať hodín a pomník tam bol a vyzeral dosť staro.

V určenú dobu pricestovala talianska misia. Bol som s predpísanou slávou a patričným hlukom dekorovaný na Námestí slobody.

Do Bratislavy prišli Taliani s jedným autom, plným vencov. Boli určené pre pomník generála Štefánika a jeho sprievodcov.

Na mieste Štefánikovej smrti predniesol knieža dojemnú reč.

Musel som pri nej myslieť na hanbu, ktorá by v očiach rytierskeho muža padla na celý náš národ vinou niekoľkých nezodpovedných funkcionárov, keby Taliani našli tragické miesto neposvätené nijakým znamením.

(Úryvky a preklady z knihy Josefa Šnejdárka Pochoduj, nebo zemři!)

Pamätná bitka pri Zvolene v dňoch 10. - 13. júna 1919

Pred osemdesiatimi šiestimi rokmi sa pri Badíne medzi Banskou Bystricou a Zvolenom odohrala významná bitka, v ktorej československí legionári definitívne odrazili útok nepriateľských maďarských červených gárd a vyhnali ich z novovzniknutej republiky. Na mieste, kde sa zrazili pred rokmi vojská "na bodáky", stál kedysi krásny pomník (fotografia na I. strane tejto prílohy).

Prechod politickej moci prebiehal na Slovensku pomalšie ako v Čechách. Pôvodní úradníci ostávali aj naďalej na svojich miestach a nerespektovali nariadenia novej vlády. Navyiac Slovensko, ako geografický pojem, neexistovalo a bolo nutné stanoviť jeho hranice. Prvá demarkačná línia bola ustanovená už 25. novembra 1918 a československé vojsko (legionári) postupne obsadzovalo územie novooslobodenej krajiny. Postup šiel rýchlo iba popri košicko-bohumínskej železnici, ostatné územie bolo obsadené tesne pred Vianocami. Zvolen 21. decembra, Banská Bystrica 22. decembra a Lučenec 3. januára 1919. Po presadení druhej demarkačnej línie sa posunuli československé jednotky na nové územie. Obsadili Šalgótarján a Miškovec. Tento čin vyvo-

lal v Maďarsku zásadný odpor. Padla Károlyiho vláda a novo vzniknutá revolučná vláda Bélu Kuna hneď vyhlásila diktatúru proletariátu a revolučnú vojnu okolitým krajinám. Naverbované maďarské pluky napadli v priebehu mája 1919 pri Šalgótarjáne 2. pešiu divíziu a 6. divíziu talianskych légii pri Miškovi. Hneď nato zaútočili na územie Slovenska dvomi smermi – cez Košice na Prešov a cez Lučenec na Zvolen a Žilinu v snahe rozťasť územie na niekoľko častí. Na strednom Slovensku im padli do rúk Lučenec, Krupina, Levice, Banská Štiavnica a Zvolen. Situácia sa skomplikovala a bolo nutné zjednať nápravu. Už v noci z 31. mája na 1. júna 1919 sa stal hlavným veliteľom československých vojsk na Slovensku francúzsky generál Maurice Pellé. Hneď po prevzatí velenia odvolal bezodkladne veliteľa 2. divízie a nahradil ho plukovníkom Josefom Šnejdárkom. Ten skoncentroval na strednom Hrone potrebné jednotky a zaútočil. Už 10. júna Šnejdárka začal ofenzívu v smere na Banskú Štiavnicu (major Bláha) a to cez Sklené Teplice na Teplú. Tam došlo k zrážke s nepriateľom, ktorý utiekol takmer bez boja

do Štiavnice. Československé jednotky zaútočili na mesto zo severu a západu a v priebehu jednej hodiny sa ho aj zmocnili.

Dňa 11. júna prenikol kpt. Zacpal v čele práporu smerom na Hronskú Breznicu pri Hronskej Dúbrave. Útok podporoval kpt. Johannes s provizórne obrneným vlakom. Obec i so železničnou stanicou obsadili už o 9.30 h. Ukoristili delá, guľomety, improvizovaný pancierový vlak a muníciu. Druhý obrnený vlak zlikvidoval na kremnickej trati npor. Janota, keď proti nemu spustil po trati železničný vagón naplnený koľajami.

2. brigáda československých légii zatiaľ úspešne bránila Badín. Maďarské červené gardy vyvinuli proti obci paľbu, vznikol požiar a zhorelo 42 domov. Bojom na bodáky sa podarilo obrancom útok odraziť. Dňa 12. júna o 11.45 nariadil pplk. Šnejdárka plk. Hanákovi, aby pripravil na druhý deň sústredený útok na Zvolen.

Útok začal 13. júna 1919 prápor plk. Kendlíka a viedol ho od Badína na Sielnicu, Kováčovú a Budču. Potom vyrazili do útoku ďalšie prápory 2. brigády. Prápor mjr. Cypru zaútočil od Badína cez Hájniky priamo na Zvolen, skupiny pplk. Marschana

a kpt. Matzeka cez Vlkanovú na Sliach a Bakovu jamu. Jediné postupy mjr. Černocho bol pri Dolnej Mičinej zastavený.

Všetky útoky boli napokon úspešné. Už pred 11. hodinou prenikol prápor pod vedením kpt. Balára do Zvolena od severozápadnej strany. Mesto bolo vyčistené takmer bez boja. Pád Zvolena otriasol pozíciami červených armád. O dva dni neskôr oslobodili legionári Tisovec a Krupinu, 17. júna Rimavské Brezovo a 20. júna Novú Baňu. Krátko nato sa front zastavil na starej demarkačnej čiare.

Mesto Zvolen oslávilo slávnú bitku 30. júna 1934 pri príležitosti 15. výročia víťazstva. Na najväčšie celoslovenské oslavy prišiel aj armádny generál Šnejdárka, v tej dobe krajinový veliteľ. Potom sa však na ťažké, ale aj slávne časy zabudlo. Za slovenského štátu boli levy z pomníka na badínskome - vlkanovskom pomedzí odstránené a za totalitu zmizli aj ďalšie časti pomníka. Dnes, aj keď sa názory zmenili, už málokto o bitke pod Badínom vie.

(Ladislav Chromek, Česká beseda - Letokruhy, 2004)

Curriculum vitae

Armádny generál Josef Šnejdárka sa narodil 2. 4. 1875 v Napajedlách pri Zlíne (dnešná Česká republika). Navštevoval kadetskú školu, ktorú ako dvadsaťročný opúšťa a o rok neskôr aj činnú službu v rakúsko-uhorskej armáde a odchádza do zahraničia. Od januára 1899 je príslušníkom 2. pluku Cudzineckej légie, s ktorým pôsobí na Sahare, v Maroku a Alžírsku. V rokoch 1906 – 1907 je frekventantom pechotnej školy v St. Maixent. V rokoch 1907 – 1911 je v 1. pluku alžírskych strelcov, od septembra 1911 v 4. pluku alžírskych strelcov v Tunise, neskôr v 4. pluku domorodých strelcov. Po vypuknutí I. svetovej vojny sa zúčastňuje bojov na západnom fronte, počas ktorých je niekoľkokrát ranený.

Za vojny sa tiež podieľa na budovaní československých légií vo Francúzsku v spolupráci s Milanom Rastislavom Štefánikom. Od novembra 1917 je pridelený k Československej národnej rade v Paríži. Na jar 1918 sa stáva pobočníkom vrchného veliteľa československých vojsk generála Janina. Po návrate do Československa je veliteľom vojsk operujúcich v okolí moravského Těšína proti Poliakom, pri bojoch s Maďarmi na Slovensku je veliteľom 2. divízie. Od septembra 1919 je vojenským veliteľom Prahy. V rokoch 1919-1920 je pridelený k Francúzskej vojenskej misii v Československu. V rokoch 1920 – 1922 je veliteľom 9. pešej divízie v Trnave. V rokoch 1923 – 1924 je veliteľom 7. pešej divízie v Olomouci. Od decembra 1924 je veliteľom 11. pešej divízie v Košiciach, v rokoch 1925 – 1932 košickým krajiným vojenským veliteľom, 1932 – 1935 krajiným vojenským veliteľom v Bratislave. V Bratislave začína stavať, ako prvý v Československu pohraničné opevnenia - bunkre - v kategorizácii sa uvádzajú ako typ Šnejdárka. V júli 1935 vo veku 60 rokov je penzionovaný. V októbri 1938 je menovaný veliteľom Národných streleckých gárd. Po okupácii Československa odchádza do Francúzska, kde po vypuknutí II. svetovej vojny poskytuje svoje služby tvoriacej sa československej armáde. Po porážke Francúzska sa usádza v marockej Casablance, kde krátko po ukončení II. svetovej vojny, pripravujúc sa na návrat do oslobodenej vlasti, 13. 5. 1945 umiera. Domov sa vracajú jeho pozostatky spolu s pozostatkami manželky Catherine de Constantin až v septembri 1996. Pochovaný je v rodných Napajedlách.

Generál Josef Šnejdárka na fotografii z roku 1932 s manželkou Catherine, dcérou Mariou a synom Josefom Jirím.

Šnejdárka a dnešok

Význam Šnejdárka pre Slovensko a vtedajšie Československo potvrdzujú viaceré publikácie, periodiká, ale aj informačné články na internete písané v Čechách a vo svete. Z periodík, pravda, iba tie, ktoré vychádzali do roku 1948 a po roku 1989. Vyše štyridsať rokov vlády komunistov vymazalo jeho meno, podobne ako mená ďalších významných osobností, z pamäte národa. Jeho význam sa na Slovensku najnovšie spomína napríklad v prvom vydaní knihy "Obsadenie Bratislavy" z roku 2004 a jeho meno sa uvádza aj v monografii mesta Zvolen z roku 1993. Sám Josef Šnejdárka

vydal niekoľko autobiografických kníh so spomienkami na svoj vojenský i osobný život. Vo Zvolene žije jeho unučka, Katarína Wittmannová. Je však smutné, že vo Zvolene pozabudli na svojho čestného občana mesta a pri významných výročiach mu nevenovali žiadnu pozornosť. Veď v medzivojnovom období bola po ňom vo Zvolene pomenovaná ulica. Možno stačilo pripraviť výstavu dokumentov a osobných predmetov, ktorých je ešte stále dosť aj vo Zvolene. V rámci majetku, ukradnutého Wittmannovej rodine po roku 1948 komunistickou diktatúrou, drží viaceré historické predmety, pripomínajúce generála Šnejdárka, aj Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene. Ide o šable, dýky, vojenskú prilbu, jazdecké sedlo a ďalšie osobné veci. Uďajne sú kdesi v depozitári a nikto si nepamätá, kedy uzreli svetlo sveta naposledy. Dokumenty o ich prevzatí múzeom existujú. Prezentácia týchto predmetov v rámci spomienkovej výstavy by určite zaujala mnohých Zvolenčanov a priblížila im nielen túto významnú osobnosť prvej polovice 20. storočia, ale aj dobu v ktorej žil, dobu, kedy si Slovensko a Československo úspešne vybojovali - aj jeho pričinením - na viac rokov pevné hranice nového štátu v Európe. Ziaľ, hoci sa zákony vykladajú rôznym spôsobom, krádež osobných vecí generála Šnejdárka a Wittmannovcov ostáva krádežou. Potomkov týchto rodín mrzí, že im múzeum odmietlo rodinné veci vrátane tých po gen. Šnejdárkovi vydať.

História je o pamäti. A tak sa z nie celkom jasných príčin vo Zvolene akosi zabudlo na legendárneho generála, čestného občana mesta, ktorému vzdávali a aj dnes vzdávajú pocty Česi i Francúzi, či predstavitelia mesta Košice, v ktorom tiež pôsobil. Práve tak sa na Slovensku zabúda na obrovský význam vzniku samostatného štátu Čechov a Slovákov v októbri 1918 pre Slovensko. Vznik Československa ne-nájdeme v zozname štátnych sviatkov SR. Ale to je už iná kapitola...

jsme až obsadí město / a odejeli jsme více na jih. Tam jsem byl 6 měsíců bez práce a pak jsem byl poslán do Casablanky kde doposud jsem. Stáří nedovolovalo tatínkovi aby se sučastnil aktivně boje /viš, že měl již jen jedno oko/ ale pracoval také, po svém způsobu. Zůstal vždy v kontaktu s prezidentem Benešem, obdivoval jeho dílo a litoval jen, že již není mladší jak předtím.

Smuteční proslov nad jeho hrobem proslovil čs. vojenský attache v Alžiru, který se nedávno předtím vrátil z bojů na ruské frontě, s čs. jednotkami. Proslov byl překrásný, a ačkoliv mu rozuměli jen přítomní Češi /mluvil česky/, všichni i Francouzové byli dojati k slzám. Rakev byla zahalená československou vlajkou a eskortována vojenskou rotou francouzskou, která mu také vzdala, na hřbitově poslední hold vojska. Lituji jen toho, že již neměl uniformu aby v ní spal poslední spánek. Cest jeho památce. Je pohřben ve stejném hrobě s maminkou která také měla překrásný pohřeb, hodně, hodně lidí na pohřbu. Matinka byla tak oblíbená. Pracovala pro nás mnoho - myslela na nás ve dne v noci, nesmíme to nikdy zapomenout. Cest její památce. Čtěl bych rodiče převézt domů, nevím však kdy tento transport bude uskutečnitelný.

Casablanca, 12. 7. 1945

Jak ses dozvěděla o smrti tatínkove ? Z novin ? Požádal jsem totiž vyslanec v Paříži aby o této smutné zprávě informoval pana presidenta Beneše, ministra války, generála Svobodu a min. předsedy Fierlingera - všichni to osobní přátelé našeho otce. Vyslanec mi potvrdil, že tak učinil. Je to asi tak, že se zpráva dostala až k Vám. Bud hrdá na svého otce, Odešel s čistým svědomím. Neváhal ani okamžik volit vyhnanství než německé otroctví nacistické. Neváhal odejet do neznáma, a na začátku, nebyli jsme daleko od bídy. Snášeli jsme ji však hrdině, neboť jsme žili jako svobodní lidé. Já, jak viš, začal jsem pracovat v továrně ve Vernonu, poblíže Paříže. Němci nás odtud vyhnali bombardovacími letadly /ovšem nečekali

Úryvek z listu syna generála Šnejdárka, Josefa Jirího, svojej sestry Marii Wittmannovej o smrti rodičov (obaja zachytení na snímke). Ich pranie o prevezení pozostatkov späť do Čiech sa splnilo až po polstoročí.